

Sygn. akt: X U 17/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2019 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Anna Garncarz

Protokolant: Dominika Gorząd

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 4 marca 2019 r. we Wrocławiu

sprawy z odwołania **M. U. działającej w imieniu mał. K. U. (1)**

od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w województwie (...)

z dnia 27 października 2017 r. znak: (...)

w sprawie **M. U. działającej w imieniu mał. K. U. (1)**

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w województwie (...)

o ustalenie stopnia niepełnosprawności

I. **oddala odwołanie;**

II. **nie obciąża wnioskodawczyni kosztami postępowania.**

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 30.08.2017 r. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z siedzibą w O. zaliczył małoletniego K. U. (1) do lekkiego stopnia niepełnosprawności, symbol przyczyny niepełnosprawności 11-I. Przedstawicielka ustawowa małoletniego M. U. odwołała się od w/w orzeczenia. Orzeczeniem z dnia 27.10.2017 r. wydanym przez Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) uchylono zaskarżone orzeczenie w całości i małoletni K. U. (1) został zaliczony do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności od 7 sierpnia 2017 r. do 31 października 2018 r. symbol 11-I. W uzasadnieniu orzeczenia Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) wskazał, że w świetle stopnia naruszenia sprawności organizmu małoletniego organ I instancji niewłaściwie ustalił tylko lekki stopień niepełnosprawności.

Od opisanego orzeczenia odwołanie wniosła przedstawiciel ustawowy małoletniego wnioskodawczyni M. U.. W odwołaniu wnioskodawczyni domagała się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez zakwalifikowanie małoletniego do znacznego stopnia niepełnosprawności. W uzasadnieniu wnioskodawczyni wskazała, że stan zdrowia małoletniego uzasadnia zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności oraz uzasadnia uznanie konieczności sprawowania stałej i długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. Matka małoletniego wskazała, że jest on pod stałą opieką lekarzy w związku ze schorzeniami związanymi z cukrzycą. Jego aktywność w porach nocno- porannych powoduje, że wymaga stałej opieki. Matka realizując swój obowiązek w nocy wymaga odpoczynku w chwili, gdy syn udaje się do szkoły – Liceum Ogólnokształcącego.

W odpowiedzi na odwołanie Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) wniósł o oddalenie odwołania. W ocenie organu stopień naruszenia sprawności organizmu małoletniego w świetle norm prawnych nie daje podstaw do zaliczenia małoletniego do znacznego stopnia niepełnosprawności. Zdaniem organu u małoletniego nie zachodzi niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Małoletni K. U. (1) urodził się w dniu (...)

Orzeczeniem z dnia 30.08. 2017 r. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z siedzibą w O. zaliczył małoletniego K. U. (1) do lekkiego stopnia niepełnosprawności, symbol przyczyny niepełnosprawności 11-I.

Orzeczeniem z dnia 27.10.2017 r. wydanym przez Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) na skutek odwołania wnioskodawczyni, przedstawicielki ustawowej małoletniego, od orzeczenia Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w T. z dnia 30.08.2017 r., uchylono zaskarżone orzeczenie w całości i zaliczono małoletniego do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności od 7 sierpnia 2017 r. do 31 października 2018 r. symbol 11-I, wskazano, że nie dotyczy go pkt 7 wskazań.

Dowód: Dokumentacja zgromadzona w aktach orzeczniczych strony pozwanej (w załączeniu do akt sprawy)

K. U. (1) obecnie uczy się w Liceum Ogólnokształcącym, jego stan ogólny jest dobry, kontakt prawidłowy. Skóra prawidłowa, trądzik pleców; głos obniżony. Błony śluzowe czyste, zęby wyleczone. Tarczycza niepowiększona, węzły chłonne niepowiększone. Objaw Chwostka ujemny. RR 115/75mmHg. ASM ok.80/min. Płuca szmer prawidłowy, wypuk równy, jawny obustronnie. Brzuch miękki, niebolesny, objawy otrzewnowe ujemne, niewielkie przerosty bocznie od pępka. Kończyny dolne: tętno prawidłowe, obrzęki nieobecne, odruchy wywołano, czucie podaje prawidłowe. Małoletni K. U. (2) cierpi na cukrzycę typu 1 bez powikłań. Jest on osobą prawidłowo rozwiniętą, fizycznie i psychicznie: odpowiada rzeczowo na zadawane pytania. K. U. (2) posiada cechy kształtującej się osobowości zależnej, nie ujawnia cech typowych dla okresu adolescencyjnego. Nie wykazuje potrzeby uniezależnienia się i odseparowania od matki, również w zakresie czynności dotyczących monitorowania cukrzycy. Kluczowym, z punktu widzenia rozwoju chłopca, jest stopniowe usamodzielnianie go, rozszerzanie przez matkę zakresu przejmowania przez chłopca odpowiedzialności za własne leczenie.

Małoletni K. U. (1) nie jest upośledzony umysłowo, nie jest chory psychicznie, nie obserwuje się u niego całościowych zaburzeń rozwojowych. Posiada on potencjał intelektualny i emocjonalny do samodzielnego monitorowania stanu fizycznego, pomiarów poziomu glikemii, wykonywania iniekcji insuliny i kontrolowania diety. Nie ma podstaw do zaliczenia małoletniego do znacznego stopnia niepełnosprawności, a także konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Dowód: Opinia biegłego sądowego diabetologa k. 21-22

Opinia uzupełniająca biegłego sądowego diabetologa k. 78

Opinia biegłych sądowych psychologa i psychiatry k. 39-43

Opinia uzupełniająca biegłych sądowych psychologa i psychiatry k. 62-64

Dokumentacja medyczna małoletniego (w załączeniu do akt sprawy)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni przedstawiła ustawowy małoletniego wniosła o zmianę orzeczenia Wojewódzkiego Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) poprzez zaliczenie małoletniego do grupy osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym, a także ustalenia konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2011 r., nr 12, poz. 721 ze zm.) rozróżnia trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zaliczono osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. (art. 4 ust. 1 ustawy). Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności ustawodawca zaliczył osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2 ustawy). Natomiast do lekkiego stopnia niepełnosprawności zaliczono osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (art. 4 ust. 3 ustawy). W art. 4 ust. 4 ustawy wskazano nadto, że niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Stosownie do art. 6 c ust. 9 pkt 5 ustawy minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, standardy w zakresie kwalifikowania oraz postępowania dotyczącego orzekania o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności, uwzględniając schorzenia naruszające sprawność organizmu i przewidywany okres trwania naruszenia tej sprawności, powodujące zaliczenie do odpowiedniego stopnia niepełnosprawności, a także oznaczenie symboli przyczyn niepełnosprawności. Taką regulację zawierają przepisy rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopni niepełnosprawności (Dz.U.2015.1110 – zwanego dalej „rozporządzeniem”). Przepis § 3 ust. 2 rozporządzenia stanowi, że przy orzekaniu o stopniu niepełnosprawności osoby, która ukończyła 16 rok życia, zwanej dalej „osobą zainteresowaną”, bierze się pod uwagę: 1) zaświadczenie lekarskie zawierające opis stanu zdrowia, rozpoznanie choroby zasadniczej i chorób współistniejących potwierdzone aktualnymi wynikami badań diagnostycznych, wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się osoba zainteresowana, oraz inne posiadane dokumenty mogące mieć wpływ na ustalenie stopnia niepełnosprawności; 2) ocenę stanu zdrowia wystawioną przez lekarza - przewodniczącego składu orzekającego, zawierającą opis przebiegu choroby zasadniczej oraz wyniki dotychczasowego leczenia i rehabilitacji, opis badania przedmiotowego, rozpoznanie choroby zasadniczej i chorób współistniejących oraz rokowania odnośnie do przebiegu choroby; 3) wiek, płeć, wykształcenie, zawód i posiadane kwalifikacje; 4) możliwość całkowitego lub częściowego przywrócenia zdolności do wykonywania dotychczasowego lub innego zatrudnienia - poprzez leczenie, rehabilitację lub przekwalifikowanie zawodowe; 5) ograniczenia występujące w samodzielnej egzystencji i uczestnictwie w życiu społecznym; 6) możliwość poprawy funkcjonowania osoby zainteresowanej w samodzielnej egzystencji oraz w pełnieniu ról społecznych - poprzez leczenie, rehabilitację, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, środki techniczne, usługi opiekuńcze lub inne działania.

Przepisy § 29 do 31 rozporządzenia określają także standardy w zakresie kwalifikowania do poszczególnych stopni niepełnosprawności. I tak, standardy w zakresie kwalifikowania do znacznego stopnia niepełnosprawności zawierają kryteria określające skutki naruszenia sprawności organizmu powodujące: 1) niezdolność do pracy - co oznacza całkowitą niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu; 2) konieczność sprawowania opieki - co oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem; 3)

konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 29 ust. 1 rozporządzenia). Przez długotrwałą opiekę i pomoc w pełnieniu ról społecznych rozumie się przy tym konieczność jej sprawowania przez okres powyżej 12 miesięcy w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 (§ 29 ust. 2 rozporządzenia). Standardy w zakresie kwalifikowania do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zawierają kryteria określające naruszenie sprawności organizmu powodujące: 1) czasową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza konieczność udzielenia pomocy, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3, w okresach wynikających ze stanu zdrowia; 2) częściową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o których mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 (§ 30 rozporządzenia). Natomiast standardy w zakresie kwalifikowania do lekkiego stopnia niepełnosprawności określają kryteria naruszonej sprawności organizmu powodujące: 1) istotne obniżenie zdolności do wykonywania pracy, co oznacza naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną; 2) ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, co oznacza trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu (§ 31 ust. 1 rozporządzenia). Możliwość kompensacji ograniczeń oznacza zarazem wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (§ 31 ust. 2 rozporządzenia).

Zaliczenie do któregośkolwiek stopnia niepełnosprawności wymaga zatem spełnienia przesłanek warunkujących jego otrzymanie, które zostały zdefiniowane w art. 4 wyżej wskazanej ustawy oraz w powołanym wyżej rozporządzeniu.

Z uwagi na medyczną naturę okoliczności spornych, które były istotne dla rozpoznania niniejszej sprawy, ich wyjaśnienie wymagało wiadomości specjalnych i musiało znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłego sądowego. Dodatkowo, ustalając stan faktyczny sprawy Sąd skorzystał z dowodu z dokumentów (w szczególności akt orzeczniczych organu rentowego oraz dokumentacji medycznej małoletniego), których wiarygodność i autentyczność nie budziła wątpliwości stron ani Sądu. Sąd pominął dowód z przesłuchania stron jako zbędny i niecelowy, z uwagi na nieposiadanie przez strony specjalistycznej wiedzy medycznej, niezbędnej w niniejszej sprawie.

Powołani w sprawie biegli sądowi, specjalista z zakresu diabetologii oraz psychologii i psychiatrii rozpoznali u małoletniego schorzenia rodzajowe o stopniu nasilenia opisane w stanie faktycznym sprawy.

Biegli wskazali w szczególności, że obecny stan zdrowia badanego z punktu widzenia ich specjalności daje podstawy do zaliczenia małoletniego do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym, nie ma podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia strony pozwanej.

Każdy z biegłych stwierdził przy tym, iż stopień zaawansowania rozpoznanych schorzeń nie uzasadnia przyjęcia, że małoletni jest niepełnosprawny w stopniu wyższym niż umiarkowany. W ocenie biegłych zaskarżone w niniejszej sprawie orzeczenie WZON odzwierciedla stan rzeczywisty, jaki kształtuje się w niniejszej sprawie, oraz jest zgodny z przepisami prawa – w zakresie, w jakim wskazują na stopień niepełnosprawności małoletniego.

Wnioskodawczyni składała zastrzeżenia do opinii biegłych sądowych, dlatego też za każdym razem Sąd dopuszczał dowody z opinii uzupełniającej. Jednak pomimo zgłoszonych zastrzeżeń biegli sądowi nie znaleźli podstaw do zmiany stanowiska w sprawie, w szczególności podnosząc, że zarzuty wnioskodawczyni odnoszą się nie do stanu zdrowia małoletniego, lecz do jej stosunku do syna, sprawowania opieki.

Podsumowując, w ocenie Sądu Rejonowego brak jest podstaw do zakwestionowania zaprezentowanego przez biegłych stanowiska w zakresie, w jakim opinia odnosi się do oceny medycznej stanu zdrowia małoletniego. Wydana przez

biegłych opinie są profesjonalne, rzetelne, poparte bogatą argumentacją i badaniami małoletniego, a także zawierają pełne i jasne uzasadnienie.

Podkreślić należy, że biegli sędziowie obowiązani są orzekać zgodnie z wiedzą tematyczną, posiadanymi kwalifikacjami i obowiązującymi przepisami. Opinia biegłego sądowego podlega ocenie przy zastosowaniu art. 233 § 1 k.p.c. – na podstawie właściwych dla jej przymiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażanych w niej wniosków. We wciąż aktualnym wyroku z dnia 19 grudnia 1990 r. (sygn. akt I PR 148/90, OSP 1991/11/300) Sąd Najwyższy stwierdził, iż sąd może oceniać opinię biegłego pod względem fachowości, rzetelności czy logiczności. Może pomijać oczywiste pomyłki czy błędy rachunkowe. Nie może jednak nie podzielać poglądów biegłego, czy w ich miejsce wprowadzać własnych stwierdzeń.

Sąd, w ramach zastrzeżonej dla niego swobody, decyduje, czy ma możliwość oceny dowodu w sposób pełny i wszechstronny, czy jest w stanie prześledzić jego wyniki oraz – mimo braku wiadomości specjalnych – ocenić rozumowanie, które doprowadziło biegłego do wydania opinii. Sąd czyni to zapoznając się z całością opinii, tj. z przedstawionym w niej materiałem dowodowym, wynikami badań przedmiotowych i podmiotowych. Wszystko to, a nie tylko końcowy wniosek opinii, stanowi przesłanki dla uzyskania przez sąd podstaw umożliwiających wyjaśnienie sprawy. Z tego też względu zastosowanie art. 286 k.p.c. pozostawione jest uznaniu sądu, co jednak w niniejszej sprawie – zważywszy na powyższe okoliczności – nie dało podstaw do jego zastosowania. Stanowisko biegłych w zakresie oceny medycznej małoletniego nie budzi wątpliwości Sądu ani stron i zostało poparte logicznym uzasadnieniem.

Sąd nie stracił z pola widzenia sygnalizowanych w niniejszym postępowaniu przez wnioskodawczynię (przedstawicielkę ustawową małoletniego) trudności, jakich na co dzień doświadcza małoletni oraz jego przedstawicielka ustawowa, a które związane są ze schorzeniami małoletniego. Niewątpliwie sytuacja małoletniego i jego przedstawicielki ustawowej jest skomplikowana i obciążająca zarówno fizycznie, jak i psychicznie.

Podkreślić należy jednak, że opisane okoliczności nie mogły być wzięte pod uwagę przy ustalaniu stopnia niepełnosprawności małoletniego – przesłanki kwalifikacji danej osoby do grupy osób, które są niepełnosprawne w określonym stopniu definiują w sposób precyzyjny przepisy prawa, a powoływane przez wnioskodawczynię okoliczności nie znajdują niestety odzwierciedlenia w przepisach prawa i tym samym nie mogą przemawiać za ustaleniem danego stopnia niepełnosprawności.

Mając powyższe na uwadze, w punkcie I sentencji wyroku oddalił odwołanie.

Nieuiszczone koszty sądowe Sąd zaliczył na rachunek Skarbu Państwa, o czym orzeczono jak w punkcie II sentencji wyroku